

Milí priatelia, ak ste mali aspoň trochu možnosť sledovať návštevu pápeža Františka vo Svätej zemi, iste dáte za pravdu pátrovi Lombardimu, že išlo o neuveriteľné množstvo významných momentov a silných gest, ktoré nasledovali ako v zrýchlenom zázname. Chceme vám touto cestou umožniť rad-radom sa pri nich pozastaviť a uvedomiť si ich hĺbku, aby sme odpovedali na výzvu Svätého Otca z generálnej audiencie – modliť sa za jednotu a pokoj a aby sme sa od neho naučili tej spontánnosti a autentickej otvorenosti voči druhým.

sr. Jaroslava Kochjarová CJ

Skončila sa apoštolská cesta pápeža Františka do Svätej zeme 24. - 26. máj 2014: Ammán, Betlehem, Jeruzalem

Deň po návrate zo Svätej zeme sa Svätý Otec zastavil v Bazilike S. Maria Maggiore, aby sa poďakoval **Panne Márii a zveril jej ovocie púte**. V bilancii druhej zahraničnej cesty pápeža Františka **P. Federico Lombardi** hovorí o „*neuveriteľnom počte významných momentov a gest, ktoré boli koncentrované do troch dní*“.

„Pozývajú nás k pokojnej reflexii, aby sme si ich nanovo uvedomili a prijali za svoje“, pokračuje riaditeľ Tlačového strediska Svätej stolice. Je dôležité prebrať si ich jednotlivo, pretože ak sa nám zlejú dohromady, s veľkou pravdepodobnosťou sa nám z nich mnohé aspekty stratia: „Bol tam samozrejme ekumenický aspekt stretnutia s patriarchom Bartolomejom, ktoré do istej miery vytvorilo príležitosť k tejto ceste. Avšak

rovnaako rozmer vzťahov so židovským a moslimským svetom, ako aj tematika klímy pokoja, ktorú musíme budovať, boli veľké témy, nad ktorými je potrebné dlho uvažovať, aby sme pochopili ich bohatstvo. Povedal by som, že sme si uvedomili, že uplynulo 50 rokov od onoho prvého stretnutia, medzi Pavlom VI. a Atenagorom. Z ekumenického pohľadu neprešli márne, najmä pokiaľ ide o vzťahy s pravosláviem, ale aj so všetkými kresťanskými denomináciami. Samozrejme slávenie spoločnej modlitby v Bazilike Svätého hrobu bolo z duchovného hľadiska obzvlášť intenzívne. Ďalším mimoriadne silným momentom z duchovného hľadiska, čo sa týka pápežovej púte do Svätej zeme, bola tiež záverečná svätá omša vo Večeradle. Miesto obrovskej inšpirácie, miesto Eucharistie,

miesto Turíc, zostúpenia Ducha Svätého... Takže nesmieme nechať zapadnúť ani tento okamih a tento duchovný rozmer, ktorý pápež napriek koncentrovanému času prežíval veľmi hlboko.“ Na margo **tlačovej konferencie** počas spiatočného letu, na ktorej sa opäť prejavila pápežova sloboda, ktorý nemá strach z nijakej otázky, páter Lombardi poznamenal: „Bol som ňou naozaj ohromený. Nielenže sa nebojí, ale chce byť k dispozícii a postaviť sa

k akejkol'vek otázke. Snažil som sa, ako pri ceste z Ria, tak aj teraz, azda ohraničiť, určiť čas a počet otázok, alebo orientovať ich viac na samotnú cestu. Pápež nie. Výslovne chcel úplnú otvorenosť, totálnu disponibilitu odpovedať na akúkoľvek otázku, ktorá mu bude položená. Chcel tiež pokračovať a dať k dispozícii veľa času, a boli to skutočne iba nevyhnutné limity dané nie príliš dlhou cestou zo Svätej zeme do Ríma, ktoré potom obmedzili čas, ktorý by on bol býval ešte predĺžil.“ Páter David Neuhaus, jezuita pôsobiaci v Izraeli ako vikár jeruzalemského patriarchu pre hebrejsky hovoriacich katolíkov, hovorí o troch **emblematických momentoch cesty**: obraz Svätého Otca pri betlehemskej múre, kde sa dotkol bolesti palestínskeho ľudu, obraz pápeža s patriarchom a obraz pápeža Františka v Yad Vashem. Predstavme si jednotlivé etapy cesty v chronologickom prehľade.

Prvý deň: Ammán – Zdvorilostná návšteva u kráľa Abdalláha II., príhovor jordánskym predstaviteľom v kráľovskom paláci, svätá omša na Medzinárodnom štadióne, stretnutie s utečencami a hendikovanými v Betánii za Jordánom.

Pápež František odletel na cestu do Svätej zeme

Po prilete do Ammánu Svätý Otec začal prvú etapu cesty

Privítací ceremoniál v Ammáne, príhovor Svätého Otca

Svätá omša na Medzinárodnom štadióne v Ammáne

V Betánii za Jordánom pápež vyslovil výzvu proti zbrojeniu

Druhý deň: Betlehem/Jeruzalem – Prílet do Palestíny, svätá omša na Námestí jasličiek v Betleheme, stretnutie s deťmi v utečeneckom tábore Dheisheh, uvítací ceremoniál v Tel Avive, stretnuties patriarchom Bartolomejom v Jeruzaleme, historicky prvá ekumenická bohoslužba v Bazilike Svätého hrobu.

Stretnutie Svätého Otca v Betleheme s predstaviteľmi Palestíny

Homília pápeža Františka pri svätej omši v Betleheme

Pápež pozval prezidentov Palestíny a Izraela do Vatikánu k modlitbe za mier

Svätý Otec sa v Palestíne stretol s deťmi v utečeneckom tábore

Pápež po prilete do Tel Avivu zopakoval pozvanie prezidentovi Peresovi

František a Bartolomej I. položili míľnik na ceste k jednote

Spoločná deklarácia pápeža Františka a ekumenického patriarchu Bartolomeja

Príhovor patriarchu Bartolomeja I. pri ekumenickej slávnosti

Príhovor pápeža Františka pri ekumenickej pobožnosti v Bazilike Svätého hrobu

Tretí deň: Jeruzalem – Stretnutie s moslimami na Chrámovej hore, návšteva *Yad Vashem*, stretnutie s vrchnými rabinmi Izraela, zdvorilostná návšteva u prezidenta Peresa, stretnutie s kňazmi, rehoľníkmi a seminaristami v kostole Getsemany, slávenie svätej omše vo Večeradle.

Pápež František sa prihovoril moslimom ako bratom v Abrahámovi

Pápež zanechal v Múre nárekov lístok s modlitbou Otče náš

Svätý Otec si v Jeruzaleme uctil obeť holokaustu a odsúdil terorizmus

Slová pápeža vrchným rabinom: „Je dobre byť medzi bratmi“

Pápež u prezidenta Peresa: „Kiež je Jeruzalem skutočne Mestom pokoja!“

Izraelský prezident Peres potvrdil ochotu stretnúť sa na modlitbe vo Vatikáne

Stretnutie s kňazmi, rehoľníkmi a seminaristami v kostole Getsemani

Pápež na záver cesty slávil Eucharistiu vo Večeradle

Generálna audiencia bola návratom do Svätej zeme

Ako je zvykom po návrate z apoštolských ciest, hlavnou témou generálnej audiencie bola práve skončená púť do Svätej zeme. Pápež František pozval veriach k modlitbe za ďalšie napredovanie na ceste k jednote a pokoju.

Zo Slovenska boli v stredu 28. mája na zaplnenom Námestí sv. Petra tri väčšie skupiny pútnikov: z Košíc, Prešova a z farnosti Divín. «Neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.» Po zaznení týchto Ježišových slov z Veľkňazskej modlitby vo viacerých jazykoch sa Svätý Otec prihovoril prítomným: „Drahí bratia a sestry, dobrý deň! Počas minulých dní, ako viete, som si vykonal púť do Svätej zeme. Bol to veľký dar pre Cirkev a ďakujem zaň Bohu. On ma viedol v tej požehnannej zemi, v požehnannej zemi, ktorá bola svedkom historickej Ježišovej prítomnosti, a kde

sa udiali kľúčové udalosti pre židovstvo, kresťanstvo a islam. Znovu chcem vyjadriť svoje uznanie Jeho Blaženosti, patriarchovi Fouadovi Twalovi, biskupom rôznych rítov, kňazom, a františkánom z Kustódie Svätej zeme. Títo františkáni sú znamenití! Ich práca je vynikajúca, to všetko, čo robia! Moje vďačné myšlienky smerujú aj k jordánskym, izraelským a palestínskym autoritám, ktoré ma prijali s veľkou úctivosťou, a povedal by som tiež s priateľskosťou, ako aj ku všetkým tým, ktorí spolupracovali na uskutočnení tejto návštevy. Prvoradým cieľom tejto púte bolo pripomenutie si päťdesiateho výročia historického stretnutia pápeža Pavla VI. a patriarchu Atenagora." VIAC

Svätý Otec: Práca nie je len tovarom, ale má svoju dôstojnosť a hodnotu

V Ženeve sa od 28. mája do 12. júna koná zasadanie Konferencie Medzinárodnej organizácie práce (ILO). Svätý Otec pri tejto príležitosti napísal posolstvo, ktoré adresoval jej generálnemu riaditeľovi Guyovi Ryderovi.

Posolstvo začína nasledovnými slovami: „Na počiatku stvorenia Boh stvoril človeka ako správcu svojho diela a poveril ho, aby ho kultivoval a chránil. Ľudská práca je súčasťou tohto stvorenia a pokračuje v tvorivej práci Boha. Táto pravda nás vedie k tomu, aby sme prácu považovali za dar a zároveň aj za povinnosť. Práca teda nie je len tovarom, ale má svoju vlastnú dôstojnosť a hodnotu. Svätá stolica vyjadruje svoje ocenenie za príspevok Medzinárodnej organizácie práce na obranu dôstojnosti ľudskej práce v kontexte sociálneho a ekonomického rozvoja prostredníctvom diskusie a spolupráce medzi vládami, zamestnancami a zamestnávateľmi.“ VIAC

Program liturgických slávení Svätého Otca na jún – august 2014

V mesiaci jún bude Svätý Otec sláviť svätú omšu zo Slávnosti zoslania Ducha Svätého v nedeľu **8. júna** o 10. hodine v Bazilike sv. Petra. Vo štvrtok **12. júna** o 10. hodine bude pápež František v Sále konzistória predsedáť konzistóriu kardinálov v súvislosti s niektorými kauzami kanonizácie. Na Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, **19. júna**, bude na Lateránskom námestí v Ríme o 19. hodine Svätý Otec predsedáť slávnostnej svätej omši, po ktorej bude nasledovať eucharistická procesia k Bazilike Santa Maria Maggiore a eucharistické požehnanie. V sobotu **21. júna** sa Svätý Otec vydá na pastoračnú návštevu juhotalianskej diecézy Cassano all'Jonio v regióne Kalábria. V nasledujúcu nedeľu, **29. júna**, na slávnosť svätých Petra a Pavla, bude pápež František sláviť svätú omšu vo Vatikánskej bazilike o 9.30. Počas nej udelí pálium novým metropolitom. V mesiaci júl čaká Svätého Otca pastoračná návšteva juhotalianskych diecéz Campobasso a Isernia v regióne Molise. Uskutoční sa **5. júla**. V mesiaci august sa Svätý Otec vydá na svoju tretiu zahraničnú apoštolskú cestu. V dňoch **od 13. do 18. augusta** zavíta do Južnej Kórei pri príležitosti 6. medzinárodného dňa mladých Ázie.

Z osobitných aktivít Svätého Otca na prelome mája a júna

V piatok **30. mája** v Bazilike sv. Petra pri svätej omši so začiatkom o 17. hod. udelí Svätý Otec biskupskú vysviacku novému podsekretárovi Synody biskupov Mons. Fabiovi Fabenemu, ktorého dňa 8. apríla 2014 vyvolil za titulárneho biskupa Acquapendente. Mons. Fabene sa narodil 12. marca 1959 v Ríme, kňazskú vysviacku prijal v r. 1984. Ako kňaz bol začlenený do diecézy Viterbo. Dňa 8. februára 2014 ho Svätý Otec František vymenoval za podsekretára Synody biskupov. V sobotu **31. mája** sa počíta s účasťou Svätého Otca pri mariánskej pobožnosti vo Vatikánskych záhradách na záver mariánskeho mesiaca. Pobožnosť sa začne o 20.00 ružencovou procesiou od Kostola sv. Štefana (Etiópsky kostol) a uzavrie sa pred Lurdskou jaskynkou vo Vatikánskych záhradách. Tradične sa tejto pobožnosti zúčastňujú vatikánski zamestnanci so svojimi rodinami. **VIAC**

Z homílií ranných svätých omší v Dome sv. Marty

V uplynulom týždni pred cestou do Svätej zeme clebroval pápež František rannú svätú omšu v Dome sv. Marty za prítomnosti veriacich len **vo štvrtok 22. mája**. Radosť je „pečaťou kresťana“, a to aj v trápeniach a súženiach, uviedol Svätý Otec a zopakoval, že smutný kresťan, to nejde. Zdôraznil, že je to Duch Svätý, kto nás učí milovať a naplňa nás radosťou. Ježiš pred odchodom do neba hovoril o mnohých veciach, ale vždy sa vracal k trom kľúčovým slovám: pokoj, láska a radosť.

Zomrel páter Šebastián Labo SJ

Dňa 22. mája 2014 v popoludňajších hodinách si Pán povolal do večnosti kňaza Spoločnosti Ježišovej pátra Šebastiána Laba. Zomrel vo veku nedožitých 83 rokov uprostred rehoľnej komunity seniorátu Spoločnosti Ježišovej v Ivanke pri Dunaji. P. Šebastián Labo je známy ako autor rozsiahlej série publikácií o apoštolských cestách pápeža Jána Pavla II. a Benedikta XVI. Jeho kniha „Zabijem pastiera“ o atentáte na Jána Pavla II. bola preložená do ôsmich jazykov. Dňa 11. decembra 2007 udelila Trnavská univerzita Šebastiánovi Labovi titul Doctor Honoris Causa. Rozlúčka so zosnulým pátrom bola v utorok 27. mája 2014. **VIAC**

Listy z Vatikánu vydáva Slovenská redakcia VR; vychádzajú spravidla v stredu

Frekvencie slovenského vysielania VR

Rádio LUMEN: denná 15-minútovka o 20.15, v rannej repríze o 5.15

RTVS: týždenná 10-minútovka na Rádiu Regina v nedeľu o 5.00, v repríze o 18.15

Naživo FM 93,3 MHz v Ríme a okolí denne o 19.45, v rannej repríze o 9.20

Počúvanie cez internet: sk.radiovaticana.va, www.tkkbs.sk, www.lumen.sk

Spravodajský servis: Newsletter - odoberanie sa prihlasuje cez webovú stránku

Kontakt: slovak@vatiradio.va,

Radio Vaticana, Programma Slovacco, Piazza Pia 3, 00120 Città del Vaticano

Spravodajstvo VR na Facebooku na profilovej stránke

Vatikánsky rozhlas – slovenská redakcia

Bankové spojenie: UniBanka, Slovenská rodina Vatikánskeho rozhlasu, 627995002/1111

Spracovala sr. Jaroslava Kochjarová CJ